

תזכיר חוק

א. שם החוק המוצע

חוק הסמכת צבא הגנה לישראל ושירות הביטחון הכללי לביצוע חדירה לחומר מחשב המשמש להפעלת מצלמה נייחת ופעולה בו (הוראת שעה – חרבות ברזל)(תיקון מס' 5), התשפ"ה-2025

ב. מטרת החוק המוצע, הצורך בו, עיקרי הוראותיו והשפעתו על הדין הקיים

מוצע להאריך את תוקפה של הוראת השעה עד ליום 31.12.2026, תוך ניתוק הזיקה לפעולות הצבאיות המשמעותיות" כך שהפעלת הסמכויות מכוח הוראת השעה לא תהיה תלויה במצב הלחימה. בנוסף, בהתאם לניסיון שנצבר במסגרת הוראת השעה, מוצע לצמצם את עילות הפעלתה כך שביחס לצה"ל הסמכות תוקנה רק ביחס לעילה הנוגעת לשמירת רציפות התפקוד המבצעי של צה"ל, וביחס לשב"כ תינתן הסמכות ביחס לחלק מתפקידיו בלבד, כמפורט בהצעה.

ג. השפעת החוק המוצע על קבוצות אוכלוסייה מסוימות

לא רלוונטי.

ד. השפעת תזכיר החוק המוצע על התקציב ועל התקן המנהלי של המשרד היוזם, משרדים אחרים ורשויות אחרות.

לא רלוונטי.

ה. להלן נוסח תזכיר החוק המוצע ודברי הסבר:

תזכיר חוק מטעם משרד הביטחון:

תזכיר חוק הסמכת צבא הגנה לישראל ושירות הביטחון הכללי לביצוע חדירה לחומר מחשב המשמש להפעלת מצלמה ניידת ופעולה בו (הוראת שעה – חרבות ברזל) (תיקון מס' 5), התשפ"ה-2025

1. תיקון שם החוק
בחוק הסמכת צבא הגנה לישראל ושירות הביטחון הכללי לביצוע חדירה לחומר מחשב המשמש להפעלת מצלמה ניידת ופעולה בו (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023¹ (להלן: החוק העיקרי), בשם החוק, במקום "(הוראת שעה – חרבות ברזל)" יבוא "(הוראת שעה)".
2. תיקון סעיף 1
בסעיף 1 לחוק העיקרי, ההגדרה "הפעולות הצבאיות המשמעותיות" – תימחק.
3. תיקון סעיף 2
בסעיף 2(א)(1) לחוק העיקרי, במקום "את ביטחון המדינה או את רציפות התפקוד המבצעי של צה"ל, והכול בקשר לפעולות הצבאיות המשמעותיות" יבוא "את רציפות התפקוד המבצעי של צה"ל".
4. תיקון סעיף 3
בסעיף 3(א)(1) לחוק העיקרי, במקום "לפי ייעוד שב"כ ותפקידיו לפי חוק השב"כ, והכול בקשר לפעולות הצבאיות המשמעותיות" יבוא "לפי ייעוד שב"כ ותפקידיו לפי סעיפים 7(ב)(1), (2) ו-6 לחוק השב"כ".
5. תיקון סעיף 12
בסעיף 12 לחוק העיקרי –
(1) בסעיף קטן (א) במקום "י"א בטבת התשפ"ו (31 בדצמבר 2025)" יבוא "כ"א בטבת התשפ"ז (31 בדצמבר 2026)";
(2) סעיף (ב) – יימחק.

ד ב ר י ה ס ב ר

כללי ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023), פתחו ארגוני טרור מרצועת עזה במתקפה רצחנית נגד כוחות הביטחון ואזרחי מדינת ישראל, ובמהלכה חדרו מאות מחבלים ליישובים בדרום הארץ מהיבשה, מהאוויר וממים וכן התבצע ירי מסיבי של אלפי רקטות לעבר שטח מדינת ישראל. מתקפה זו הייתה חסרת תקדים בהיקפה, ובמסגרתה נרצחו, נפצעו ונחטפו לרצועת עזה, אלפי ישראלים, אזרחים וחיילים.

בעקבות מתקפה זו הכריז שר הביטחון, באותו היום, על מצב מיוחד בעורף, מכוח סמכותו לפי סעיף 9(ב)(1) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951. בהתאם לסעיף 9(א)(5) לאותו חוק, החליטה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, ביום כ"ז בתשרי התשפ"ד (12 באוקטובר 2023), לאשר את ההכרזה בשטחה של כל מדינת ישראל. כמו כן, ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי החליטה על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק-יסוד:

¹ ס"ח התשפ"ד, עמ' 266 ועמ' 1495.

הממשלה (להלן – הפעולות הצבאיות המשמעותיות) והודיעה לגביהן לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת ביום כ"ג בתשרי התשפ"ד (8 באוקטובר 2023).

במסגרת הלחימה המתמשכת התעורר חשש ממשי מפני גישה של גורמי אויב למידע חזותי המופק ממצלמות ניידות, אשר בכל הנוגע לפעילות צה"ל יש בה כדי לסכן באופן ממשי את ביטחון המדינה ואת רציפות התפקוד המבצעי של צה"ל, ובכל הנוגע לפעילות שירות הביטחון הכללי (להלן – שב"כ) – יש בה כדי לסכן את ביטחון המדינה לפי ייעוד שב"כ ותפקידיו בהתאם לחוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002 (להלן – חוק שב"כ), כל זאת, בקשר לפעולות הצבאיות המשמעותיות. לפיכך, עלה הצורך בהסמכת חיילים בצה"ל ועובדי שב"כ, בעלי מיומנות נדרשת, לבצע חדירה ופעולה בחומר מחשב, המשמש להפעלת מצלמה ניידת, אף בלא ידיעת בעל חומר המחשב. זאת, משלא ניתן לקבל את הסכמת בעל חומר המחשב לחדירה ולפעולה בחומר מחשב בפרק הזמן הדרוש, וביחס לפעילות שב"כ – גם על בסיס תשתית עובדתית פרטנית.

לאור זאת, ביום כ"ט בתשרי התשפ"ד (14 באוקטובר 2023) התקינה הממשלה, בתוקף סמכותה לפי סעיף 39 לחוק-יסוד: הממשלה, את תקנות שעת חירום (הסמכת צה"ל לביצוע פעולה בחומר מחשב המשמש להפעלת מצלמה ניידת), התשפ"ד-2023, אשר הסמיכו קצין מוסמך להסמיק חיילים בצה"ל לבצע חדירה לחומר מחשב המשמש להפעלת מצלמה ניידת, ולבצע פעולה בו.

בהמשך לכך, ביום ב' בחשוון התשפ"ד (17 באוקטובר 2023) התקינה הממשלה, בתוקף סמכותה לפי סעיף 39 לחוק-יסוד: הממשלה, תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הסמכת שירות הביטחון הכללי לביצוע פעולות בחומר מחשב המשמש להפעלת מצלמה ניידת), התשפ"ד-2023, אשר הסמיכו מנהל מוסמך להסמיק עובדי שב"כ וכן הסמיכו קצין מוסמך, לבקשת המנהל המוסמך, להסמיק חיילים בצה"ל לבצע חדירה לחומר מחשב המשמש להפעלת מצלמה ניידת ולבצע פעולה בו.

נוכח מצב הלחימה ובשל הצורך המתמשך במתן הסמכות המבוקשת לצה"ל ולשב"כ, פורסם ביום כ"ד בכסלו התשפ"ד (7 בדצמבר 2023) חוק הסמכת צבא הגנה לישראל ושירות הביטחון הכללי לביצוע חדירה לחומר מחשב המשמש להפעלת מצלמה ניידת ופעולה בו (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023 (להלן – החוק). חוק זה הסדיר את סמכויות צה"ל ושב"כ בתחום זה, במסגרת הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים מיום פרסומו.

בשל המשך הלחימה, ולאור הצרכים הביטחוניים בהתאם להערכת גורמי המקצוע, ביום כ"ח באייר התשפ"ד (5 ביוני 2024) פורסם תיקון לחוק המאריך את תוקפו בכשישה חודשים נוספים, עד יום ל' בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024); ביום כ"ד בכסלו (25 בדצמבר 2024) פורסם תיקון נוסף לחוק אשר האריך את תוקפו בשישה חודשים נוספים, עד ליום ד' בתמוז התשפ"ה (30 ביוני 2025); ביום ל' בסיוון התשפ"ה פורסם תיקון נוסף לחוק אשר האריך את תוקפו בשישה חודשים נוספים, קרי עד ליום י"א בטבת התשפ"ה (31 בדצמבר 2025). זאת, כדי לאפשר לצה"ל ולשב"כ לפעול לסיכול ולמניעת גישה של גורמי אויב למידע חזותי המופק ממצלמה ניידת שיש בה כדי לסכן באופן ממשי את ביטחון המדינה ואת רציפות התפקוד המבצעי של צה"ל וכן את ביטחון המדינה לפי ייעוד שב"כ ותפקידיו בהתאם לחוק שב"כ ולפי צרכי שב"כ, והכל בקשר לפעולות הצבאיות המשמעותיות.

כעת, נוכח הערכות מקצועיות של צה"ל ושב"כ ביחס לחומרת איומי הסייבר העדכניים והסיכונים הנשקפים מהם, עמדת גורמי המקצוע היא, שלאור מאפייניו הייחודיים של מרחב הסייבר, הצורך בכלים נוספים לצורך התמודדות ראויה מפני גישה של גורמי אויב למידע חזותי המופק ממצלמות ניידות – עומד בעינו. בנוסף, מעריכים

גורמי המקצוע כי במישור הקיברנטי מרחב הלחימה יוסיף להתנהל בעצימות גבוהה, גם ככל שתיפסק הלחימה, באופן אשר מצדיק את הקניית הסמכויות האמורות גם במנותק ממצב הלחימה. כלומר, הסמכויות אשר הוקנו במסגרת הוראת השעה, עודן נדרשות לשם שמירה על ביטחון המדינה ועל רציפות התפקוד המבצעי של צה"ל. משכך, מוצע להאריך את תוקפה של הוראת השעה, בשנה נוספת, תוך ניתוק הזיקה לפעולות הצבאיות המשמעותיות, כך שהפעלת הסמכויות מכוח הוראת השעה לא תהיה תלויה במצב הלחימה. כן מוצע לצמצם את העילות להפעלת הסמכות, כפי שיפורט להלן.

סעיף 1 כאמור לעיל, עמדת צה"ל ושב"כ היא, שבהתאם להערכות המקצועיות ביחס לחומרת איומי הסייבר העדכניים והסיכונים המשמעותיים הנשקפים מהם ולאור מאפייניו הייחודיים של מרחב הסייבר הישראלי, הצורך בסמכויות לצורך התמודדות ראויה מפני גישה של גורמי אויב למידע חזותי המופק ממצלמות ניחות עומד בעינו, וזאת אף ככל שתיפסק הלחימה. על כן, מוצע לקבוע שההסדר הקבוע בהוראת השעה יחול ללא תלות בהימשכות הפעולות הצבאיות המשמעותיות. בהתאם, מוצע לשנות את שמו של החוק ולהסיר ממנו את המילים "חרבות ברזל".

סעיף 2 מוצע למחוק את הגדרת "הפעולות הצבאיות המשמעותיות" מסעיף 1, וזאת עקב ניתוק הזיקה של הוראת השעה והפעלת הסמכויות מכוחה לפעולות הצבאיות המשמעותיות, כאמור לעיל.

סעיפים 3 ו-4 לאור מאפייניו הייחודיים של מרחב הסייבר הישראלי, מוצע לקבוע שההסדר יחול ללא תלות בהימשכות הפעולות הצבאיות המשמעותיות.

בנוסף, לאור הניסיון המצטבר בהפעלת הכלי, מוצע כי הסמכות לחדירה לחומר המחשב והפעולה תוגבל למקרים בהם הדבר חיוני לסיכול או למניעה של גישה למידע חזותי המופק ממצלמה ניחות, שיש בה כדי לסכן באופן ממשי את ביטחון המדינה, על בסיס תשתית עובדתית פרטנית, לפי ייעוד שב"כ ותפקידיו הבאים: סיכול ומניעה של פעילות בלתי חוקית שמטרתה לפגוע בביטחון המדינה, בסדרי המשטר הדמוקרטי או במוסדותיו; אבטחת אנשים, מידע ומקומות, שקבעה הממשלה; פעילות בתחום אחר שקבעה הממשלה, באישור ועדת הכנסת לענייני השירות, שנועדה לשמור ולקדם אינטרסים ממלכתיים חיוניים לביטחון הלאומי של המדינה. בנוסף, מוצע לצמצם את המקרים בהם תופעל הסמכות על ידי "קצין מוסמך", למקרים בהם יקבע שיש צורך בחדירה לחומר המחשב והפעולה בו לשם שמירה על רציפות התפקוד המבצעי של צה"ל.

סעיף 5 לנוכח האיומים ובהתאם להערכות גורמי המקצוע בצה"ל ושב"כ, כמתואר לעיל, מוצע להאריך את תוקפה של הוראת השעה עד ליום כ"א בטבת התשפ"ז (31.12.2026). פרק זמן נוסף זה נדרש, בין היתר, על מנת להוסיף ולתת מענה לאיומים המתוארים, ובד בבד להוסיף ולבחון את אופן יישומו של ההסדר ואת מידת האפקטיביות שבו, בין היתר בשים לב לצמצום העילות המוצע, אל מול הפגיעה בזכויות הכרוכה בו. בנוסף, מוצע למחוק את סעיף 12(ב) המקנה סמכות לשר הביטחון, בהסכמת ראש הממשלה ובאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, להורות בצו על הארכת תוקפו של חוק זה לתקופה שלא תעלה על שלושה חודשים, אם מצא כי הדבר נדרש עקב הימשכותן של הפעולות הצבאיות המשמעותיות. כפי שתואר, בסעיף זה לא נעשה שימוש גם בהארכות הקודמות של הוראת השעה, ואין בו צורך אף כעת.